

En **kollo**vecka för **ungdomar** med **hög skolfrånvaro**

Projektansvarig:
Matthias Rowe

Gjort möjligt med bidrag från:
Skandia – idéer för livet
Polstjärna
Harley Owners Group

Bakgrund

I ett (om än ofarligt) anfall av vanmakt och frustration för snart två år sedan kom jag på idén att locka ungdomar med hög skolfrånvaro ut på kollo. I mitt arbete som skolkurator har jag mött högstadieelever som vägrat gå i skolan, och som kolloledare har jag kunnat bevittna vilken betydelse kollo haft i människors liv. Nu ville jag föra ihop dem.

Ingen insats som gjorts för dessa ungdomar jag mött verkade hjälpa. Vid den tidpunkten hade jag haft kontakt med en kille som hade varit borta från skolan i några veckor. Socialtjänsten kallade till möten och ordnade kontaktpersoner, BUP erbjöd samtalsstöd, mellanvården gjorde hembesök, skolan hemundervisade. Inget och ingen nådde fram. Inget förmådde killen att ta emot stödet, än mindre att återvända till skolbänken. Det var där någonstans - mellan frustration och hjälplöshet - som idén om ett kollo för ungdomar med hög skolfrånvaro föddes.

I fjol var vi högst osäkra på om vi skulle få ihop tillräckligt med deltagare. Varför skulle en "hemmasittare" lämna sitt rum för att få vara med på ett kollo? Vi chansade och var överväldigade över efterfrågan. Kollo blev av. Inför årets kollo var vi mycket mer tillitsfulla över att få ihop deltagare. Och så blev det.

Vårt kollo vill verka som en motvikt och ett alternativ till den isolering och det utanförskap som skolfrånvaron så ofta för med sig i den enskildes liv.

Förberedelser

Planeringen inför årets kollo började redan hösten 2012, strax efter fjolårets kollovecka hade avslutats. Vi utvärderade den och vår insats noga. Vi fick dessutom en hel del feedback av både deltagare och föräldrar, och kom fram till att vi ville fortsätta arrangera kollo för ungdomar med hög skolfrånvaro.

Vi ansökte om ett nytt stipendium från Skandia medan Polstjärna redan hade lovat fortsatt finansiellt stöd. Skandia beviljade vår ansökan och lät oss jubla: det skulle bli mer kollo!

Jag började forma ledargruppen. Tre vuxna var kvar från förra året. Jag behövde fler. Ett av förbättringsförslagen inför andra året var just fler ledare. Två studenter från Socialhögskolan nappade. En tjej som var på jakt efter "meningsfull semestertid" hittade oss på nätet. Två av mina kuratorskollegor tackade ja och två var vänner till en annan ledare. Totalt blev vi alltså 11 ledare – åtta kvinnor och tre män.

Efter Skandias positiva besked om stipendiet var vi snabba på att sprida information om vårt kollo. Det blev några e-mailutskick, samt presentationer inom mitt kuratorsnätverk.

Under våren 2013 träffades vi ledare ett flertal gånger för att förbereda kolloveckan. Vi bjöd in till ett informationsmöte för alla intresserade föräldrar och ungdomar. Vi ordnade en "förkollo-kväll" med bowling och grillning för alla ungdomar som hade anmält sig. Vi träffade föräldrarna under en kväll för att höra mer om de särskilda behov många av dessa barn har. Vår fråga till föräldrarna var: "*Vad behöver vi veta om era barn för att kunna ge dem ett schysst bemötande på kollo?*"

Det finns alltid anledningar till att en skolpliktig tonåring inte går på sina lektioner eller till och med stannar hemma från skolan. Oftast är nog skolvägran ett sätt att skydda sig från något som upplevs som mycket obehagligt, till exempel rädslan att bli utsatt för kränkningar eller allt för höga krav på prestation.

Ibland får ungdomar inte det stöd de behöver för att klara av skolan. De kan ha ADHD eller Asperger och behöver en anpassning av studiegången eller en assistent. Men utan stöd är de dömda att misslyckas. De tappar förtroendet till sig själva och till dem vuxna omkring. Många känner skam och börjar tro att de inte är värda något. De börjar tro att de har blivit besvärliga för alla andra. Till slut har de bara en utväg kvar: att stanna hemma från skolan - som i sin tur kan leda till ökad isolering och utanförskap.

Det var alltså inte oväntat att ett flertal av våra deltagare har haft det mycket jobbigt i skolan. Några hade skippat lektioner under några dagar eller veckor det senaste året, medan andra hade missat en hel termin och även ett helt läsår!

Vi visste att några ungdomar skulle bli rejält utmanade av att leva så nära intill andra människor – så som man gör på kollo. Vi visste att det stundvis skulle bli bråk dem emellan. Vi visste att det skulle fällas fula ord och att det skulle ske både ett och flera vredesutbrott. Att finna sin plats i en ny grupp mot

sin egen bakgrund av upplevt utanförskap och misslyckanden var nog den största utmaningen för alla våra deltagare.

Genomförande

Jämfört med kollot 2012 gick det nu mycket snabbare att fylla våra 20 platser. Det var fler som hörde av sig och frågade. Det skrevs om oss i någon tidning och i magasin, och i fjol blev det ett reportage som sändes i Sveriges Radio.

Av de 20 ungdomar som hade anmält sig, infann sig 18 stycken på Skatboet på vår första dag. Sex ungdomar åkte hem vid olika tidpunkter under veckan, en skickades hem och en kom till någon dag senare. Det var 13 ungdomar (fem killar och åtta tjejer) som var med under hela veckan.

Sex deltagare valde alltså att avbryta kolloveckan i förtid. Någon tyckte att han "*hade fått ut det han ville av sin kollotid*". En annan sa att han "*saknade sin dator och livet hemma*", medan en tredje skulle åka vidare till annan ort direkt efter kollot och önskade sig ha en dag hemma för att tvätta kläder.

En av kollodeltagarna var vi tvungen att skicka hem på vår andra dag. Efter att denne i ett vredesutbrott hade krossat en fönsterruta till ett av rummen. Många av oss blev oroliga eftersom vi ville ha det tryggt med varandra och kunna lita på varandra. Vi bestämde oss för att skicka hem ungdomen med avsikten att skydda oss andra från eventuell skada framöver. Sådant är alltid trist att besluta om, trots att det är nödvändigt med tanke på gruppens välmående och säkerhet.

Kolloveckan var fylld med olika aktiviteter och workshops, sol och bad, fotboll, brännboll, sällskapsspel, pingisturnering, spökrunda, ljusstig, brasa, paddla kanot, hennatatueringar, dekorerat av egen mugg, konsert med Vladimir, Risotto-lagning med Patrick, föredrag av Oskar Kihlberg (här på bild med en av våra ungdomar som hade dekorerat en mugg åt Oskar), ett fitnesspass med Caroline och besöket av Harley Davidsson Owners Group.

Kollo handlar dock egentligen inte så mycket om *vad* som görs utan *hur* det görs. Det är inte viktigt vilka aktiviteter som erbjuds utan *hur* och *i vilken anda* vi bemöter våra egna och andras behov. Kollo handlar om relationer. Relationer till allt levande omkring oss, både människan och naturen. Ja, kollo handlar om att "leva och leka" på ett sätt som ser till att allas behov – människans och naturens - tillgodoses.

Det som gör denna plats så berikande, givande, fångande, tilltalande, berörande, underbar och magisk är nog att den sammanför och omsluter en grupp människor i ett sammanhang i vilket det är både kul och lätt att möta behov. Behov som alla människor har, exempelvis: gemenskap, att tillhöra en grupp och uppleva mening i våra liv, att ha kul och bli accepterad, respekt och ömsesidighet, utveckling och stimulans, integritet och valfrihet.

Finansiering

Årets kollo finansierades precis som i följande av bidrag från "Skandia-idéer för livet" (60.000SEK), insamlingsstiftelsen "Polstjärna" (22.400SEK) och "Harley Davidsson Owners Group" (8.000SEK). Medan Polstjärnas bidrag var öronmärkt till inköpet av all mat på kollo, gick motorcyklarnas gåva till våra kollotröjor. "Skandia-idéer för livets"-bidrag har täckt bland annat hyran för kollogården, materialinköp och bensinkostnader.

Det skulle vara kostnadsfritt för ungdomarna att delta i kollo. Det har varit vår ambition samtidigt som ledarna skulle jobba ideellt. Ingen deltagare skulle av ekonomiska skäl bli tvungen att avstå från vårt kollo, och ingen ledare skulle ha lön som morot för sin insats.

Ville man ändå ge något i gengäld för sitt barns deltagande – för att det kanske kändes bättre så – kunde man donera ett litet belopp mellan 1-500 SEK till vår verksamhet.

Några av kollots ljuspunkter

Medling mellan rumskamraten och pojkvännen:

En deltagare som pratade med sin pojkvän i telefon började höja sin röst rejält. Hon hördes utanför rummet, hon lät arg och upprörd. Det hade blivit bråk de emellan som pågick i några minuter. Då trädde plötsligt rumskamraten in på scenen och erbjöd sig att tala med pojkvännen. Denna rumskamrat (yngst på kollot och diagnosticerad med Asperger och ADHD) satte igång en fullskalig medling mellan parterna. En av ledarna stod vid dörren och lyssnade. När jag tittade på henne, skakade hon bara på huvudet i all beundran för det som pågick och viskade: "*Det här är otroligt!*"

"Big Mac-vändningen":

Det var efter kl 23 och läggdags. Två rumskompisar börjar bråka om lampan i rummet nu skulle släckas eller inte. När den ena utbrast "Fuck you!" svarade den andre impulsivt med samma fras. Det räckte för en av dem. Hon ville åka hem, låste in sig på rummet och packade väskan. Rumskompisen satt utanför. Det var där vi blev uppmärksamma på grälet. Efter en stund kom hon ut. Två av ledarna (båda kuratorer) tog sig an tjejerna, samtalade med dem enskilt. Det blev medling och båda verkade sams igen. *So far so good*. Beslutet att åka hem stod hon dock fast vid. Vi försökte vända och övertala henne, men insåg att hon ville bli tagen på allvar i sitt beslut. Vi skulle skjutsa henne till busshållplatsen, letade fram avgångstider och fick vårdnadshavarens godkännande att

släppa henne kl 01.30 på natten. Vi frågade henne vad hon skulle göra först när hon hade kommit hem den natten? Innan hon hann svara, gissade vi skämtsamt: "Äta Big Mac på Donken?". Då började hon fnissa samtidigt som hon tittade på sin kompis på andra sidan bordet. Vi var snabba på att lägga till en: "Eller hellre Mc Chicken?". Fnissandet förstärktes. Till slut viskade hon: "Jag stannar!". Och det gjorde hon.

Positiv feedback under sista kvällsbrasan:

För att påminna både deltagarna och kolloledarna om sin påverkan och betydelse för dem andra i gruppen, satte vi ett tomt kort på allas rygg. Nu skulle alla få tillfälle att gå fram till vem som helst och med några ord skriva vad man tyckte om hos sin kollovän. Några exempel på vad som skrevs: "Svårt att lära känna först men en underbar tjej", "Gillar din ärlighet"

och "Bästa rösten". Självt fick jag bland annat ta emot följande rader: "Bästa personen, som min pappa!" och "Det du gör är underbart". Dessa kort tog var och en med sig hem – inte minst för att bli påmind om hur viktiga vi är för andra.

Oskars besök och en kväll av "flow":

Det hade blivit bråk - igen. Fula ord och anklagelser. Det handlade om cigaretter som misstänktes blivit snodda. Ord mot ord. Sen kom Oskar Kihlberg på besök och skulle berätta om sina äventyr. Så fort han hade glidit in på kollogården märktes det hur gruppen samlades runt honom. Det var som om alla hade blivit sams igen. Han pratade bland annat om sin bestigning av Mt. Everest och om hur han hade tagit sig från Stockholm till Göteborg på en longboard. Ungdomarna ställde många frågor och fångades av hans berättelse. Vi tog kort. En av våra killar utmanade Oskar på en snabb match i pingis. En annan kille hade dekorerat en mugg som Oskar fick som present. Stämningen hade skiftat från bråk till lekfullhet. Senare på kvällen satt jag i matsalen och skrev anteckningar. Jag var själv men jag kunde höra hur ungdomarna lekte och spelade spel i de andra rummen av huset. Det var ren harmoni och jag kände glädjen i hela kroppen.

Att sitta runt en brasa:

Jag har upplevt det förr och jag har upplevt det nu igen: att sitta runt en brasa – denna urmänskliga symbolen av gemenskap och trygghet – med sång och samtal är något som berör på djupet. Det uppstår en speciell stämning av samhörighet och förenande som kryper genom alla lager av försvar och ångest in i alla hjärtan!

Några personliga reflektioner

”Bic Mac-vändningen” påminde mig om vikten att ta andra människor och inte minst ungdomar på allvar i det de tycker eller har bestämt sig för. Att försöka övertala eller övertyga någon om en *annan* sanning leder sällan till kontakt och förståelse - tvärtom. Om vi hade fortsatt med vår desperata övertalningsmanöver, hade hon säkert åkt hem. I och med att vi gick med på hennes beslut och lät henne uppleva någon form av valfrihet, värdighet och acceptans, kunde hon ändra sig utan att tappa ansiktet.

Gruppens skiftningar:

Bland det största att bevittna på kollo är nog när ungdomarna börjar acceptera och lita på varandra. Det är då man betraktar den andre som en självklar del av gruppen oavsett hur ”konstig eller jobbig” den mår te sig. Det är då man har tagit ner sin gard en aning och vågar lite mer kontakt. I slutet av vår kolloperiod tyckte jag att vi hade uppnått en fas ”där alla kunde umgås med alla”. Det var som om många ”fiendebilder och fördomar” hade ebbat ut under veckans gång.

Samtalskompetens inom personalen:

Det lönade sig verkligen att vi hade höjt andelen ledare med samtalskompetens (t ex socionomer) på kollo. Sommaren 2012 var jag enda socionom, nu var vi fem - därav tre erfarna kuratorer. Inte minst under "Big Mac-vändningen" samverkade vi så smidigt parallellt för att lösa situationen.

Konstellationer bland deltagarna:

Det är en glädje att se hur deltagarna under veckan började ändra på sina uppfattningar om varandra. I början är det lätt att man håller sig bara till några få i gruppen. Det kanske är rumskompisen eller andra med samma intressen, t ex rökning. Detta för att skaffa sig en trygg plats i gruppen. I och med att veckan gick och tryggheten växte, hade ungdomarna lättare att öppna sig för nya kontakter i gruppen. Jag tänker exempelvis på två tjejer som verkligen inte tyckte om varandra i början av veckan. Det blev en hel del provokationer och ömsesidiga anklagelser. Senare under

veckan hamnade den ena av dem i bråk med ytterligare en deltagare. Hon började skrika, gick ner till klippan och grät. Jag gick efter henne, men hon lät mig inte komma nära. Det var då den andra tjejen (något oväntat) trädde fram. Hon gick ner till klippan och tröstade sin nyvunna vän. Efteråt hörde jag att de två hade blivit sams igen efter ett lyckat medlingsamtal.

Hantering av gruppen behov:

Det verkligen svåra som kolloansvarig är nog att avläsa vad gruppen i sin helhet behöver vid given tid. Jag minns en kväll när jag upplevde en enorm harmoni i gruppen. I hela huset lektes och umgicks det. Tiden gick och det hade blivit dags för vår kvällssamling. Med tanke på deltagarnas särskilda behov ville vi ge dagarna en tydlig struktur så att ungdomarna visste vad som skulle hända och när. Vår ambition för detta kollo var att verkligen hålla våra satta tider för att bidra till förutsägbarhet och struktur.

Ungdomarnas röster

Under kollot bad vi deltagarna om ett kort feedback i form av ett papper med "+" och "-" på, vad de var nöjda med och vad de skulle vilja se för förändringar. Här kommer svaren:

Det ungdomarna var nöjda med: Allt utom läggning, vattenballongkrig, pingpong-tävling, att putta varandra i vattnet från bryggan, alla som fanns här, badet, maten, aktiviteterna, ledarskapet, kollohunden, alla gäster och vänner som kom förbi under veckan, att man fått nya kompisar, trevliga ledare, att det var så få regler, att man kom bra överens med alla och att det var en bra plats för ett kollo.

Där ungdomarna vill se förändringar:

Ingen spökrunda, mer aktiviteter i grupp, flera dagar till kanotpaddling, att man ska få sova med dem man vill (även killar och tjejer blandade), senare tid för frukost (09.30) och läggdags (24:00), att ha disco, längre kolloperiod, vill ha färre bråk, mattiderna ska hållas, bråk ska lösas omedelbart och mindre tjat.

Två veckor efter kollot frågade vi ungdomarna via Facebook hur de upplevde kollot. Här kommer några svar:

"Har du förändrats på något sätt? Hur?"

"Hmmm de kan jag inte svara på men om man frågar mamma så kommer hon nog svara att jag var gladare och litte mer själv säker."

"Typ tagit mer plats haha"

"Vågar prata ut mer om mina problem och känslor och vågar ta mer plats!"

"Tror inte det men varit lite gladare ☐"

Vad har du lärt dig för nytt?

"Att man ska våga ta steget och att man övervinner sin rädsla. Men också att man kan någon som finns där för en hela tiden och att det är helt okej att berätta ut om sina problem eller bekymmer."

Ledarnas röster:

"... jag tycker det var ett grymt kollo. Fantastiskt för barnen, och jävligt roligt att få vara med om."

"... alla ledare fyllde en funktion, och att det behövs olika sorts figurer med, för olika barn tyr sig till olika vuxna."

"Nu vet jag inte hur dessa ungdomar är hemma, men det var fantastiskt att se skillnaden på dem i början av kolloet och i slutet. Kommer nog ta lång tid innan jag glömmer synen av hur de ALLA leker ihop på bryggan sista dagarna. Det var fint."

Uppföljning

Vår ambition är att kolloveckan ska ge ett eko i ungdomarnas liv. Givetvis brukar ändå vardagen ta över igen – så är det ju alltid. För att ändå skapa någon form av kontinuitet och att ungdomarna ska förstå "att resan fortsätter", kommer vi att ha minst en återträff. Under hösten kommer vi att återvända till Skatboet under en helg.

Eftersom kolloveckan har lett till att många av våra deltagare har fått lite extra förtroende för oss ledare, uppmuntrar vi dem att hålla kontakten med oss. Vi vill vara ett stöd för våra ungdomar även efter kolloet. Den kvalitén på kontakt som växer fram mellan människor under en kollovecka, kommer nog aldrig kunna uppstå på ett socialtjänstkontor. Det vill vi ta vara på. När jag frågade alla deltagare och ledare under vår "sista-kvälls-brasa" vem som skulle vilja

komma tillbaka till kollot nästa år, gick allas händer upp. Då gör vi så: det blir kollo igen även 2014.

Tack till alla som har bidragit till vårt kollo på just *sitt* sätt!

Med kolloglada hälsningar,
Matthias och personalen

www.sommarkollo4.me
www.facebook.com/Sommarkollo4me